

Landskap: Skåne Upptecknat av: Marg. & Gyllje
 Härad: Luggude Adress: Studentstegen Lund
 Socken: Brumby Berättat av: Fru Anna Lund
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1854 i Nyhamns lga

Innehåll

Ruteckn. om meddelaren	
Nesprång	Sid. 1
Offerkällan	" 3
Silfisks (Ulm. H. 148)	" 4
Strandraskare	" 6
Trettondedagen; "Stjärnekongarn."	" 8
(Ulm. H. 45) Tjivornjälkning, "ort håll m. m."	" 10
Odins jakt	" 12
Skävergummor (Ulm. H. 23)	" 13
Dansleken, "sjosprång"	" 9
Spöklund (norgvist barn)	" 12

ACC. N:R. M. 6328:2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Karol Gyllen-
Härad: Luggude Adress: Örskö
Socken: Brumby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

XXVIII

*Mullbärsträd utanför
fru Lunds hem.*

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Nils Gyllberg
 Härad: Lagunda Adress: Skellefteå
 Socken: Bremby Berättat av: Frö Anna Lund
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1871 i Nyhamns län

Meddelaren

Frö Anna Lund var förfarande kvar i den stora och präktiga gård i Nyhamn där hon växte upp som enda barnet till "kungen i Nyhamn", en rik och mäktig jorshägar. Gården är kringbyggd och omges av en mycket stor trädgård. Numera bör intet landbruk bit ladugård och magasin är sålda. Trädgården är däremot mycket omtyckt och innehåller åtskilliga rariteter. Mitt på gårds-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:3Landskap: SkåneUpptecknat av: Margat GyllerHärad: LuggudeAdress: HölleSocken: Brunnby

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939Född år i NyhamnstädeLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

planen står ett jätte stort valnöts-
träd, dessutom finns i trädgården
på andra sidan huset både smul-
bärsträd och fikonsträd, vilket
allt bär bra och bär frukt. Det stora
huset bebos numera endast av fru
Lund, hennes dotter och en kanarie-
fågel.

Anna Lund gifte sig mycket
ung med en sjökapten och hade
med honom tre barn varav en
dotter är död. Sålänge hennes man
levde följde hon honom ofta
på hans resor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:4Landskap: SkåneUpptecknat av: Karlstad GyllerHärad: LuggudeAdress: StilleSocken: Brunnby

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1939

Född år _____

i NyhamnslägeLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV3

På äldre dagar var fru Lund nära att bli blind men genom en lyckad operation återfick hon synförmågan så guds att hon med släta glasögon kan läsa sina tidningar och rita sina kaffe-lappar, två av hennes älskelings-rysskrättningar. Hon är mycket intresserad av dagshändelserna och läser tidningen samvetsgrant varje dag samt bliskuteas gärna politik med brökan. Hon är intelligent, erfaren och i högsta grad vital trots sin dövhet och sina 85 år.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328.5

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyller
Härad: Luggude Adress: Nölle
Socken: Brunnby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1854 i Nyhamns läge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

+.

Under fru Lunds mors tid brukade
de varje jul klä räggarna med bon-
der. Golvet täcktes med halms, och
där lekade man lekar. På utläg-
garen stod en Ginstake och moran
i gården brukade stå och hålla
i den hela kratten för att den
inte skulle falla i halmen och
antända den.

Pergång

På nyårskvällen gick man till
kyrkogården. Då skulle man få
se här vad som skulle hända
under det kommande året, vilka

ACC. N:R. M.6328:6

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Nälle
Socken: Brumby Berättat av: Emma Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1834 i Nyhamnsläge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som skulle dö o. s. v. Detta kalla-
des att gå ärsång.

En gång var där en bonde
som gått ärsång och sedan ta-
lade om för prästen att han
visste vilka som skulle dö nästa
år, det var tre stycken. Prästen
vägrade att tro på honom och
ville att han skulle säga
namnen på de tre som skulle
dö. Det ville inte bonden, men
han skrev tre lappar, nummera-
de dem 1, 2, 3 och skrev namnen
på dem som skulle dö i fur och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:7

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllén
Härad: Luggude Adress: Källe
Socken: Brumby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1834 i Nyhamnsläge

- LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

ordning. Sedan förseglade han lapp-
jarna och gav dem till prästen,
för att han skulle öppna dem
efterhand som någon dag i socknen.
När prästen öppnat två lappar och
funnit att de skände kunde han
inte styra sin nyfikenhet utan
öppnade den tredje också. Där stod
hans eget namn. Han dog också
mycket riktigt kort tid efteråt.
Öfverhällan

Vid Bräcke fanns en plats som
kallades Källebacken. Här brukade

ACC. N:R. M 6328:8

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Själl
Socken: Brumby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1859 i Nyhamnstäde

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

man varje midsonnarafton hålla
marknad, den s. k. Källebacka-
marknaden. Där fanns en offerkäl-
la på platsen. Man drack vatt-
net i källan och blev botad.

Det var mest krympningar som
kom dit, och de lade sina käppar
och kryckor vid källan som
 vittnesbörd om att de blivit friska.

Sällsike

Många av bönderna i socknen
hade sina bodar nere i Nyhamns-
läge vid sjön. Bodarna kallades
"garnhus" och där förvarades fiske-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6328-9

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllerberg
Härad: Rönnebo Adress: Malmö
Socken: Brunnby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

XXIX

Fisksumpar och bod för fiskred-
skap vid hamnen i Nyhamnsläge

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. *M. 6328:10*

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Margot Gyllerås*
Härad: *Luggude* Adress: *Nölle*
Socken: *Brumby* Berättat av: _____
Uppteckningsår: *1939* Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

XXX

"Stelgång" i Nyhamnstäde

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:11

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyller
Härad: Luggude Adress: Hölle
Socken: Brumby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1854 i Nyhamnsläge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV5

redskapen. Bodarna lägo i rad och
platsen kallades Gårdsängsen.
Många av bönderna hade en
"fiskekarl" i sin tjänst, som sköt-
te villafisket och fick sälja en del
av rillen för egen förtjänst. Han
var lejd till Mikael och måste
hålla ut till dess antingen han
fick någon rill eller ej. Sedan kör-
de bönderna till Småland och
Halland med rillen. De lastade
den på vagnar och mer till på
vagnaridan fanns en lucka som
de öppnade, när de sålde rillen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328-12

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Nölle
Socken: Brumby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1839 i Nyhamnstige

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

Var det nämnt, kunde det hända att
rullen blev skärmd, så att de fingo
hålla av hela lass. Priset på
rullen var 10 öre valen, när den
var som billigast.

Strandraskare fanns även i
Nyhamn. När en hel besättning
gick under på sjön, kunde man
nattetid få se dem vandra till
kyrkogården med kocken i spöken.
Om man fått en strandraskare
på ryggen och skulle släpa honom
till kyrkogården, så skulle man
gå till något ställe där det fanns

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6328:13

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllgär
Härad: Luggude Adress: Hille
Socken: Brunnby Berättat av: Ronna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1854 i Nyhamnstage

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

riovnande vatten. Då släppte gästen
sitt tag. Gästar kunde aldrig kom-
ma över riovnande vatten.

En kvinna gick hem en natt
och mötte en man som hon visste
hade drunknat för en tid sedan.
Hon blev mycket rädd och var
nära att skratta: "Och är det du,
Per?" men hon bejdade sig i rista
minuten. Och väl var det, för det
var en skandvaskare hon mött,
och det var inte bra om hon hade
skickat honom.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:14

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyller
Härad: Luggude Adress: Kille 18
Socken: Brumby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1854 i Nyhamnsläge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV8.

Trektondedagen kom
"stjärnekongarna" med stjärnan
som var gjord av papper med
en lykta runt. I läget var jing-
från Maria med dottern hunden
och Kristusbarnet (en docka) på
armen. Och där var kungen från
Marialand, som var alldeles svart
i ansiktet och som sade: "Jag är
en kung från Maria sånd
det skall mitt fäste och min krona
bevisa."

Julefton skat man in julen.
Det var pojkar som gick omkring

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:15

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyller
Härad: Luggude Adress: Kille
Socken: Brumby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1859 i Nyhamnstäde

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

från gård till gård. De stod vid bus-
knuten och kört förbi dörren. Se-
dan trakterades de med brännvin
och blens björna in i stugan.

Man dansade bara vid helger-
na, jul, påsk, fastlagen, midsom-
mar o. s. v., inte "för jännan"
som nu. Danserna var vals,
gölka, kadrilj, någon gång längdans
genom hela huset. Sjömännan hade
sina egna danser, som de tril-
jerade med, bland dem var en
särskilt populär, den hette "sjöspring".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6328-16Landskap: SkåneUpptecknat av: Margat GylljöHärad: LuggudeAdress: HälleSocken: BrumbyBerättat av: Anna LundUppteckningsår: 1939Född år 1859 i NyhamnslagsLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV10.Tjuvmjölkering.

Det fanns somliga kvinnor, som
sades ha "önt håll" (hell?) med
sig, dem var man rädd för.

De kunde också göra "mjölka-
karar", som stal mjölken från
andras kor. En gång fick folket
på en gård veta om en mjölka-
hare, som satt på vägen och
myss hade varit och mjölkat.

De sköt den och då de tog
upp den, var den bara gjord av en
servett och två silverskedar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:17

Landskap: Skåne Upptecknat av: Chargot Gyllje
Härad: Luggude Adress: Kolle
Socken: Brunnby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1854 i Nyhamnstäde

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11..

Men servetten var märkt i hörnet,
så de kunde se vem som hade
varit framme.

En sådan kvinna var en gång
i fru Lunds hem och hade med sig
ett pikon, som hon fått någonstans.
Fru Lund var då en liten flicka
och hon fick pikonet. Men hennes
mor hade aldrig sett ett pikon för
och var rädd att det var något
brollyg i det, så flickan fick al-
drig äta det, utan de kastade det
på elden, när koringen hade
gått.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328.18

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Hälsjö
Socken: Blekinge Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1839 i Nyhamnsläge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12.

I ett hus i Nyhamns brukade
där visa sig en hund allt som
oftast, som ingen kände till, och
man trodde att det sprökade. Vill viot
kross huset och då fann man liksom
av ett barn mergräst under muren.

I bland brukade fru Lunds
mor säga till sina barn: "Flör
ni Odins jakt, barn? Det är han
som är ute och jagar." Det hördes
sus i luften och pipande, fru
Lund tror nu, att det var vild-
gässen som flög förbi.

När järnåren skulle ge

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:19

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margit Gyller
Härad: Luggude Adress: Kille
Socken: Brunnby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1834 i Nyhamnstäp

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

sig ut på sina lecor, var det mycket
noga, att man inte fick ropa eller
skida efter dem med deksamma.
Det betydde att de aldrig kom igen.

Skänergumman och "kloka" fanns
det gott om i Nyhamn. Här bodde
en tid den berömda Ringstedtskan.
Hennes finger barman aldrig nämna
vid namn utombes, då kunde
hon gåa ont. Men om man gick
in ombes och stängde dörrarna på,
kunde det gå för sig.

Skänergumman mätte barnen
med en tråd. Den följade mätta

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6328:20

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jörgen Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Hölle
Socken: Brunnby Berättat av: Anna Lund
Uppteckningsår: 1939 Född år 1834 i Byhammläge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV14.

vid ena armens fingertoppar och
målde sedan koden över till den
andra armens fingertoppar där slog
hon en knut. Sen målde hon från
nacken till hälen och om då inte
längderna stämde så var det inte
riktigt med barnet. Gullan lär
ha mumlat: "Jag målar för gula
sjukan, för röda sjukan," och så
en hel del till, som ingen kunde
uppfatta.